

Forord

Når jeg har givet mig i kast med en bog som denne, skyldes det en mening om, at de på markedet eksisterende værker enten er delvist forældede eller ikke egner sig for danske studerende. Det sidste skyldes i høj grad sværhedsgraden, samt at værkerne er skrevet på fremmedsprog med et andet sprog end dansk som kontrastsprog. Det giver de studerende store problemer, så min bog skal også ses som et forsøg på at medvirke til at løse disse.

Altså er min bog formuleret på dansk for danske studerende, for der er ingen tvivl om, at BA- og ED-studerende har følt det temmelig abstrakt og direkte frustrerende at skulle arbejde med fremmedsprogede værker for at tackle et problem, der for dem kun eksisterer til og fra dansk.

Det er relativt kort tid siden, oversættelsesteori blev en fast bestanddel af BA-studierne. En helt nødvendig bestanddel i øvrigt, for de studerende har manglet en beskrivelse af metoder til at gribe en oversættelse an. Det er mit håb, at min bog kan give de studerende nævnte metoder.

Det vil være fremgået, at min målgruppe er BA-studerende (alle linier – både erhvervsprog og andre varianter) samt ED-studerende (i den udstrækning ED-studerende stadig findes). På min arbejdsplads (SDU, campus Kolding) har vi rigtig mange ED-studerende på fjernstudierne, og der er for mig ingen tvivl om, at de har behov for et værktøj, der kan hjælpe dem i oversættelsesprocessen. Måtte denne bog være netop det værktøj.

“Oversættelse – fra teori til praksis” vil på ingen måde give udseende af at være original. Jeg står i stor gæld til en lang række forfattere, som gennem deres værker har givet mig idéen til denne bog. De

væsentligste inspirationskilder har været Newmark, Reiss, Hjørnager, Lundquist og Holm. Det er især disse forfatteres værker, jeg har støttet mig til, og jeg skylder dem stor tak.

Sluttelig ligeledes tak til kolleger og de mange studerende ved SDU, campus Kolding, som har fremsat særdeles konstruktiv kritik til manuskriptet. En speciel tak til min kollega Ellen Christoffersen, BA-studerende Benedicte Busk-Jepsen og ED-studerende Helle Obeling, hvis hjælp har været uvurderlig.

Kolding i maj 2005
Ole Buhl

Indholdsfortegnelse

1. OVERSÆTTELSESTEORI	13
1.1 Hvad er oversættelsesteori?	13
1.2 Hvorfor er sprog opstået?	15
1.3 Oversættelse og realia	16
2. HVAD ER OVERSÆTTELSE?	18
2.1 Interferens	22
2.2 Metoder og retningslinier	23
2.3 Overførsel af sprog, overførsel af kultur	24
2.4 Forsøg på at beskrive, hvad oversættelse er.....	29
2.5 Oversættelsens funktioner.....	34
3. SEMANTIK	37
3.1 Hvad forstås ved begrebet betydning?	37
3.2 Kontekstens farvning af ords betydning	39
3.3 Konteksttyper	41
3.4 En anden sætning kan forklare betydningen af en sætning	44
3.5 Redundans og støj.....	47
3.6 Sprog opfylder et kommunikationsbehov.....	48
3.7 Grundbetydning og afledte betydninger af ord.....	50
3.8 Polysemi og homonymi	53
3.9 Ord og deres betydningsfelter.....	54
3.10 Kollokation: Hvordan kan ord kombineres?	58
3.11 Synonymitet	60

4.	OVERSÆTTELSESPROCESSEN	61
4.1	Hvad foregår der i oversættelsesprocessen?.....	61
4.2	Den praktiske oversættelsesproces	65
4.3	Oversættelsesmetoder.....	70
5.	SL-TEKSTEN I DETALJER SAMT DEN TL-TEKST EN DETALJERET GENNEMGANG AF SL-TEKSTEN KAN RESULTERE I	74
5.1	Analyse af SL-teksten	74
5.2	Tekstfunktioner	75
5.2.1	Hovedfunktionerne.....	76
5.2.2	Den informative tekstfunktion	76
5.2.3	Den ekspressive tekstfunktion.....	86
5.2.4	Den vokative tekstfunktion	91
5.3	De supplerende tekstfunktioner	94
5.3.1	Den æstetiske funktion	94
5.3.2	Den fatiske funktion.....	95
5.3.3	Den metasproglige funktion.....	96
5.4	Genrer.....	97
5.4.1	De væsentligste genrer	100
5.4.2	Fiktionstekster	100
5.4.3	Sagtekster.....	102
5.5	Stil	107
5.6	Denotation og konnotation	109
5.7	Billedsprog.....	112
5.7.1	Metaforer	114
5.7.2	“Døde” metaforer.....	115
5.7.3	Klichémetaforer	115
5.7.4	Personificeringer.....	116
5.7.5	Metonymer	116
5.7.6	Tekniske og faglige metaforer	117
5.7.7	Nye metaforer.....	117

6. PRAKTISKE RÅD	118
<hr/>	
6.1 Landespecifikke begreber	118
6.2 Ordenes form og indhold	119
6.3 “Frie” oversættelser – ja eller nej?	122
6.4 Interferens	123
6.5 Parafrase og komponentanalyse	125
6.6 Den kognitive metode	127
6.7 Cohesion og coherens	129
6.8 Et arguments indfaldsvinkel	131
6.9 Oversættelse af proprier?	132
6.10 Håndbøger og Internettet	136
7. TYPISKE FEJLTYPEN PÅ BA-STUDIET I OVERSÆTTELSE FRA DANSK TIL ENGELSK	138
<hr/>	
7.1 Kongruensfejl	138
7.2 Ordklassefejl	139
7.3 S-genitiven	141
7.4 De demonstrative pronominer	142
7.5 Distributiv pluralis	144
7.6 Semantiske fejl	145
7.7 Præpositionsfejl	145
Bibliografi	147
Index	150